

משרד
התרבות
והספורט

מודיאון העמק, קיבוץ יפעת
29.5-11.6.2022

אוצרת התערוכה: נורית טל-טנא
הפקה: דוד הירש david@go2print.co.il

חוגגים
עשור

העובדות איתי עמק יזרעאל

"טנא מלא כוכבים
ריח דשאים דובבים
עמוק בטל
פועם לבבי..."

[מילים: לאה גולדברג]

סיפורה של תערוכת "אמני העמק" המתקיימת זו השנה העשירית. מתחיל אי שם בשנת 2013 בעקבות חזון של איש אחד - דוד הירש, תושב תמרת אשר מתקשר אלי בצהריי יום אביבים בבקשה שאאצור תערוכה לאמני העמק במתנ"ס תמרת. כזו שתשלב אמנים מובילים וידועים לצד אלו שאמנות אינה עיסוקם המרכזי, במסגרת "פסטיבל חלב ודבש". מופתעת מהצעתו הלא שגרתית, התלבטתי רבות, הכיצד אאגד מקבץ אמנים ידועי שם לצד אמנים "חובבים"? בסצנת האמנות יש קודים: האליטה האמנותית לא תציג יחד עם "עלומי השם", ובוודאי שיצירה יקרת ערך לא תוצג במתנ"ס.

שלושה חודשים לאחר מכן, בתערוכת הביכורים שהוצגה בשבועות הציגו כ-30 אמנים, ביניהם אמנים בינלאומיים דוגמת: הפסל יעקב דורצ'ין והצייר אלי שמיר, לצד אמנים שהיתה זו עבורם חשיפה ראשונה. המתנ"ס "התחפש" למוזיאון באמצעות עבודת עיצוב מרשימה וקפדנית של הירש וצוותו [כדורי הפיזיו הצבעוניים ומכשירי הכושר הוחבאו היטב מעבר לקוליסות]. במהלך שבוע התערוכה, הגיעו אלפי מבקרים מרחבי הארץ לצפות ב"אמני העמק", ביקור דחוס שכמותו תמרת לא ידעה.

מהלך אוונגרדי זה, הוכיח, כי הקשר לאדמת ונופי המקום ומעל הכל הקשר האנושי החם בין אנשי העמק, חזק מעל לכל שיקולי אגו וקודים תרבותיים מזירת האמנות, אודות: כיצד, היכן ומי ראוי שיציג ולצד מי. ההיררכיות התמוססו מול לויאליות לוקאלית ואחוות עמק משותפת.

שנה לאחר מכן הצטרפו לתערוכה גם אמני "כפר תקוה", בעלי צרכים מיוחדים - אמני "ארט ברוט" שהפכו לחלק בלתי נפרד מקבוצת המציגים מדי שנה. במהלך השנים הציגו גם בוגרי המכון לאמנות מ"מכללת אורנים", וסטודנטים מ"בי"ס גורן לתקשורת חזותית - האקדמית עמק יזרעאל".

וכך מדי שנה, מציגים כ-60 אמנים מיישובי העמק כמאה יצירות מגוונות במדיות שונות, כאשר השנה במסגרת תערוכת העשור, לראשונה אנו מציגים גם מבט היסטורי לעבר ראשית המאה ה-20, ימי טרום הקמת המדינה. בתערוכה מוצגות יצירות מעיזבוננו של האמן החלוץ מאיר לבבי ז"ל ממקימי קיבוץ מרחביה. בימי העלייה השלישית בין חלוצי העמק שעבדו את עבודת אדמה מתוך חזון סוציאליסטי היו גם אמנים, דוגמת: אברהם אמרנט מקיבוץ מזרע [טושק], אהרון שושני מקיבוץ גניגר, אריה סרטני, אברהם טלמי ועוד. אז כמו היום האמנים בפועלם היצירתי הינם חלק בלתי נפרד מאופיו ויופיו הייחודי של העמק.

תערוכה ייחודית זו, [המוצגת בשנים האחרונות ב"מוזיאון העמק" שבקיבוץ יפעת], הפכה זה מכבר למסורת, מבטאת מפגש אמנות חזותי, מגוון, עכשווי ובין דורי המייצג את פועלם של אמני העמק ממחוזותיה וממגזריה השונים.

קיומה מתממש בזכות תמיכת וחסות מועצת עמק יזרעאל ברשות ראש המועצה אייל בצר, ובעידודה של מנהלת התרבות רחלי אבידוב - שראו בחשיבות הגשמת תערוכה זו, ובחסות "מפעל הפיס".

נורית טל-טנא - אוצרת התערוכה | דוד הירש - יוזם ומפיק התערוכה

אנו מארחים את חברי כפר תקוה, מקום מיוחד לאנשים מיוחדים

חברי "כפר תקוה", מקום מיוחד לאנשים מיוחדים על גבעות זייד שבעמק יזרעאל, מציגים כמדי שנה מקבץ יצירות אקלקטי של אמני הכפר, בהדרכת שרון דורון.

האמנים, הינם בוגרים עם מוגבלויות קוגניטיביות ותקשורתיות ברמות שונות. ביניהם יוצרים שניתן לכנותם: אמני "ארט ברוט" - יצירתם הייחודיות מתאפיינות בסגנון נאיבי, גולמי, חופשי, לעיתים חזרתי, עז צבע.

הצבע והקו ביצירותיהם מהווים לעיתים קרובות שפה, ביטוי רגשי, תנועה וזרימה. רובם מפתחים את סגנונם באופן עצמאי, ללא לימוד מקצועי, אלא בעיקר מתוך התבוננות חיצונית ופנימית. כפי שמתארת מאליה אמטינה [Mahlia Amatina], אמנית עכשווית בינלאומית, המוגדרת על הרצף: "פרצי הצבע מביעים את התפעלותי מהמרחב, הזמן והטבע... עולם הנפש שלי לא נשאר דומם, הוא מספיק בשבילי על מנת לתפוס שברים ממנו בדימוי או בצליל".

דניאלה בני, (כפר תקוה)

ציירת צעירה ומוכשרת. ציוריה ריאליסטיים ומתרכזים בעיקר בנופים שצילמה בטיוליה בעולם. אצלה כל ציור זוכה לטיפול מדויק בפרטים ובערבובי הגוונים עד לדיוק מרבי. כמו כן, דניאלה אוהבת לצייר סצנות ליליות מכיוון שלדבריה "השחור מבליט את שאר הצבעים". בתערוכה מוצג ציורה "דיוקן אישה ולימונים".
הציור בהשראת ציורה של האמנית אניטה קלרה רה, המכונה "תרזינה", 1925.

יונתן סינגר, (כפר תקוה)

הציג במספר תערוכות ברחבי הארץ, יליד מין, ארה"ב. מציג את ציורו: "אגם אדריאן דייק, ניו יורק". את השראתו לציוריו הוא סופג מזיכרונות ילדותו ומטיולים בהם הוא משתתף עם משפחתו. בציוריו יש תשומת לב רבה לפרטים הקטנים ביותר, למורכבות הצורנית והאדריכלית של הבניינים ולנוף מסביב. כל ציור מתחיל ברישום מדויק שאורך לעיתים זמן רב וצביעתו במרקמים עדינים.

יוסי שטיינר, (כפר תקוה)

צייר ותיק ומוכשר, מרבה לצייר דמויות וסצנות בעלות מורכבות רגשית. רישומיו עדינים מאד ואינם נעשים בקו אחיד, אלא באוסף קווקוים היוצרים את הדמויות והחיבור ביניהן. בעבודה המוצגת נוצרת אווירה קודרת, הנשכרת מעט באמצעות השיח הסמוי הנוצר בין שתי הדמויות המופיעות בגנן לצופה.

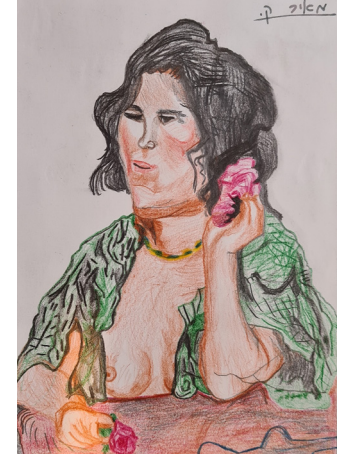
יעל ליבנט, (כפר תקוה)

ציירת מיוחדת, בוחרת את נושאי הציור מתוך מגזינים או ספרי אמנות, ולעיתים קרובות קושרת את בחירותיה הציוריות לחייה האישיים ולמוכר לה. כך היא מעלה בציורה את זיכרונותיה מסבתא שנהגה לתפור. יעל, רושמת את ציוריה במהירות רבה ורק אחר כך מקדישה זמן לצביעה.

מאיר קבלי, (כפר תקוה)

אמן ותיק ומוכשר המרבה לצייר דיוקנאות ברישומים עדינים ומדויקים. תהליך היצירה נמשך זמן רב תוך הקפדה על בחירת הקומפוזיציה והצבעים. למרות הסגנון הריאליסטי בציוריו, מאיר משלב לעיתים גם אלמנטים סוריאליסטים האהובים עליו מאד המעשירים את ציורו. בתערוכה מוצג "דיוקן אישה ופרח" בהשראת ציורו של הצייר רנואר "גבריאלה עם ורד", 1911.

מיכאל רנסקי, (כפר תקוה)

מותיקי כפר תקוה, אמן ואסתטיקן, מצייר שנים רבות בעיקר נופים מתוך התבוננות ומהדמיון. בשל מוגבלות פיזית תנועתית יצר לעצמו סגנון ייחודי משלו. אופן הנחת הצבע באמצעות ידו הרועדת מוסיפה נופח מיוחד לציוריו המתאפיינים בריבוי שכבות, עשירות בצבע ועומק. בתערוכה הוא מציג ציור של נוף יפו העתיקה בהשראת רישום של הצייר דן אופיר.

רז מאיר, (כפר תקוה)

צייר צעיר ומוכשר, כנר וספורטאי. ציוריו הנאיביים, צבעוניים ועשירים בסצנות או אוכייקטים מחייו וסביבתו הקרובה. לרוב, רז מתחיל ברישום עפרון, ולאחר מכן עובר לצביעה קפדנית לכיסוי פני השטח בצבע, באמצעות גירי שמן.

שרי צור, (כפר תקוה)

ציירת, מוסיקאית ושחקנית, מרבה לצייר דמויות וסצנות מחייה האישיים וכן מתעדת את עצמה לאורך השנים בדיוקנאות עצמיים. ציוריה מלאים חיות וצבע. נוהגת לעבוד בשכבות ולרב משלבת אקריליק וגירי שמן. בתערוכה היא מציגה את דמות החזן האוחז בארבעת המינים כחג הסוכות, ציור שצייר מתוך התבוננות בתצלום.

אברהם סדרינס

תושב קיבוץ גזית, מתייחס בסדרת עבודותיו אל נעל הבית הנוסטלגית, בעלת הרוכסן המשבצות והסוליה הנוחה, זו שהפכה במרוצת השנים לאייקון ישראלי חורפי. עבורו, נעל הבית מסמלת את ימי הקיבוץ הישן בטרם ההפרטה, תקופה בה לאחר יום של עבודה מאומצת, היה נכנס לנעלי הבית הנוחות והמוכרות.

אורית עמרני

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַרְחֵק אֵילָנִי לְעֶזְרָתִי חַנּוּשָׁה" (תהלים פרק כ"ב פסוק כ').
האיילה במדרשי הזוהר וכתהילים מייצגת כוח רוחני. ההתייחסות של האמנית לדימוי האיילה הפצועה המופיעים בתחריטים, מייצג עבורה סמל לפגיעות ולהזדמנות למפגש אותנטי, דיוקן עצמי פנימי.

אייתי בר-יוסף, אנה פריסילה רודריגז, המוסיקאי: גל דהן

עבודת הווידאו ארט: "If I were, if I could", (פרי שיתוף פעולה של שלושה יוצרים: הצלם בר-יוסף, המוסיקאי דהן (שמשית), והאמנית רודריגז (מקסיקו/הולנד)). הינה יצירה אנושית רגישה ומצמררת, לוקאלית ואוניברסלית באחת. רצף מתעתע, מסונכרן סאונד ותצלומי סטילס של בר-יוסף בשילוב דיוקנאות עצמיים מכושפים של רודריגז המדמים לתנועה מתפוגגת (fade away) פוטומונטאז'.

היצירה עוסקת במציאות חיינו הנשלטת על ידי מגיפות ומלחמות. לאורכה מופיעה דמות "הנודדת" מכוסת העיניים, המסמלת את איבוד הדרך והיעד, את תחושת הנטישה, החרדה והבדידות אל מול עתיד אינו ידוע. המדיום הרכ תחומי והחושי מעורר אצל הצופה אי בהירות ורצון לפיענוח כמקבילה ישירה למהות היצירה. ניתוק ההקשרים בין הנופים, התרחשויות וחוסר נקודות עוגן בזמן. ערבוב מציאות וכדיה.

אלה צימבליסטה ננצל

מציגה דיפטיך - רישומים בטכניקת רפידוגרף על נייר, שנרשמו על ידה בהתבוננות מנקודה זוהר, אל עבר ביתה בכפר ברוך. הרישום הראשון נרשם באופן ספונטני בשנת 2017 במהלך שיפוץ מבנה קירות הבית הישן, ואילו הרישום השני נרשם בשנת 2021 לאחר שאלה וכני משפחתה עברו להתגורר בו.

האמנית מספרת: "חזית הבית מזכירה את מבנה חזית הפנתאון. כאשר משולש החזית, העשוי זכוכית, מאיר כלילה אל כיוון הכניסה למושב והשדות. חזונו הוא שהבית וחצרו יהוו מקום מפגש. לא לאלים, למרות שבכל אחד מאיתנו שוכן אל, אלא לאנשים שיצרו ביחד. הברושים המלווים את הבית לאורך השנים, כמו עדים להתפתחויות ולשינויי המקום. כפר ברוך נוסד ב-1926 בידי עולים מארצות שונות - יהודים מקוקז וממזרח אירופה, שיצרו מיזוג גלויות ייחודי."

אלי שמיר

הציור "מצדה" מייצג מבט עכשווי אל הקנאות והקיצוניות שתוצאתן הבאת חורבן ומוות. על פי יוסף בן מתתיהו בספרו "תולדות מלחמת היהודים עם הרומאים", הסיקריקים שנתרו במצדה הנצורה כרתו ברית התאבדות - תחילה הרגו נשים וילדים ולאחר מכן התאבדו. ציור זה משתייך כהמשך ישיר על פני קפיצת הזמן, למחזור ציורי מצדה ששמיר צייר החל מסיום לימודיו ב'בצלאל' ב-1981 ועד למחצית שנות ה-90, דוגמת "ההגרלה האחרונה במצדה" (1985). ציורים העוסקים במיתוס ובאתוס בהקשר יהודי-ישראלי, עבודות אלגוריות עתירות ציטוטים והפניות לתולדות האמנות המערבית ולפרשנות הסיפור המקראי וההיסטורי, מעין אסמבלאז'ים או ציורים מונומנטליים שעוסקים בקנאות היהודית ובגילוייה ההיסטוריים והעכשוויים. בעבר התייחס שמיר לכובד מיתוס מצדה בהקשר לאתוס החלוצי, ל"הודים החדשים". באותה עת טען שמיר כי: "הקנאות של מצדה אינה דומה לקרבנם של חלוצי העמק. מטרת חלוצי העמק היתה ליצור חיים אישיים ולאומיים חדשים, ליצור מעמד עובדי אדמה לעם היהודי, ופוליטית הם היו פרגמטיים ולא משיחיים כמו אנשי מצדה, לכן הם יצרו חיים בניגוד לקנאות המתאבדת של מצדה שהביאה עלינו את הגלות."^{*}

כעת המיתוס משמש עבורו נקודת מבט כלפי ההווה, בציור מצדה הנוכחי מופיעים אזכורים להתערבות האדם ולחציית הגבולות, פח זבל ירוק ומעקה ניצבים למרגלות ההר, כפולשים לטבע.

בין אם נתייחס לגלגולו של מיתוס מצדה בהקשר פרשני לדור חלוצי העמק, לדורות הבאים אחריו או לדור הנוכחי הצעיר, הרי שאין חדש תחת השמש. חרדת ההישרדות והמוות עודנה קיימת. ציורו זה כמו בגרסאותיו הקודמים משמש כתמרור אזהרה לקראת העתיד.

^{*}יעל גילעז, מחזור מצדה: האתוס והמיתוס ביצירתו המוקדמת של אלי שמיר,

עמוד 36, קטלוג: אלי שמיר יצירות מוקדמות, המוזיאון לאמנות ישראלית רמת-גן, 2015.

בועז לניר

התוודע לשינויי התעמורה המתחוללים מול עיניו, פרויקט סלילת כבישי עמק זבולון ויזרעאל, המאיים מחד לשנות את פני הנוף, צבינו הטבעי והחקלאי ואת המרקם החברתי, ומאידך מחבר את הצפון למרכז. גשרים, מחלפים ומנהרות, שהינם חלק עיקרי מתנופת פיתוח התשתיות בעשור האחרון. בעקבות כך יצא הצלם ותיעד את קבוצת "הסוללים", העמלים אחר פיתוח אותן רצועות אספלט שחורות המתפתלות, מתרחבות ומשתרעות על פני השטח בממדים אדירים. פועלים זרים, ישראלים ופלשתינאים, שהתקבצו לעבודת כפיים וחפירה, קבוצה הטרוגנית בעלת תפקידים ומעמדות שונים, המתגבשת יחדיו תוך הידוק האדמה והכנתה למכבש. לניר, מנציח רגעים אנושיים יומיומיים המתרחשים בקבוצה המגובשת, גברים המשכימים קום מדי יום לעבודת עמלם המשותפת. אצל הצלם לניר הזהות הישראלית מהווה מושא צילומי-מחקרי, המתבצע באמצעות התבוננות ותיעוד קהילות חברתיות מוגדרות ותתי-קבוצות שהינן חלק מהגדרת הזהות תצלומי כתיעוד חברתי, לעיתים מכויים, בעל ערך אסתטי מוקפד תוך התכתבות עם שדה האמנות והתייחסות למעמד האקטואלי והלוקאלי שלהן.

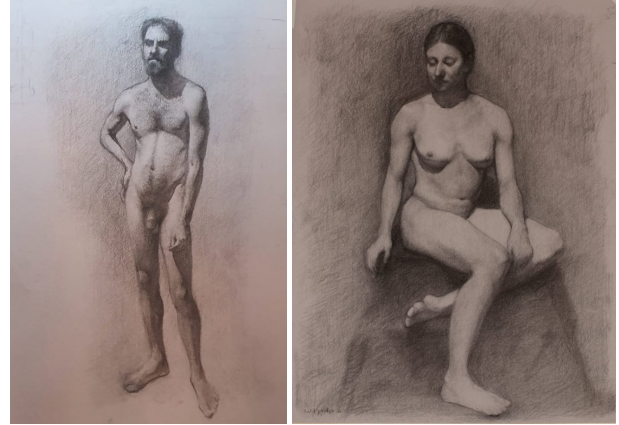
דורון וולף

"הסעודה האחרונה" של ישו ותלמידיו, אחת התמוות המצוטטות ביותר בתולדות האמנות, הינה הכותרת ליצירתו. בציורו של וולף "Last Supper", העמוס לפרטים, נדרשת ההיית המבט לשם פיענות. הקומפוזיציה המכילה מספר אלמנטים: תצלום של הצלם עדי נס שהינו אינטרפרטציה ל"סעודה האחרונה" של ליאונרדו דה וינצ'י (95-1498), המומרת בסעודה צה"לית אחרונה לפני היציאה לקרב (מתוך "סדרת החיילים" - 2000-1994) התצלום מופיע במגזין. במרכז הציור מונח בקבוק כושם ("הוגו בוס" לגברים), בצד השמאלי בהקצרה מופיעה פחית ספריי אדומה, ובצד הימני מופיע קטע מציור אחר של וולף וקצה פקק שפורפרת פלסטיק של קרם לחות. מכלול האלמנטים משרתים את האמן להעלאת שאלות העוסקות בגבריות ישראלית במציאות העכשווית. כמו גם שאלות העוסקות במרכיב העודפות ובמרכיבי האשליה ויחסי מסמן וסימון. ציורו מתכתב עם ציורי פופ ארט משנות ה-60 וציור פוטו ריאליסטי, עד כי נדמה כי התקבל קולאז' ציורי המשלב בין ערכים גבוהים מתולדות האמנות לערכים נמוכים מתרבות הפופ והמיתוג, מעין ערבוב קדוש וחול.

דלית פרוטר

מציגה רישום קלאסי פיגורטיבי של מודל עירום, בפחם על נייר. אין היא מנסה להתחכם ולהכניס משהו מעצמה או אי אלו מניפולציות המבטאות בחירות אישיות כפי שהיא נוקטת בדרך כלל ביצירותיה המתבצעות אצלה בסטודיו, אלא במקרה זה הרישומים נרשמו כחלק מהשתתפותה בסדנת הציור אצל הצייר ערן וובר, בהתמקדות ברישום אקדמי מתוך התכונות.

דני גרשוני

מציג "דיוקן אישה וכלב", בשמן על בד. הציור צויר מתוך צילום שצילם בתקופת הקורונה, תקופה של חרדה, וניכור חברתי. גרשוני מעלה את אותם רגשות אנושיים המכילים עצב ותוגה ברגע יומיומי, כאשר סקאלת הגוונים החומים והכחולים מוסיפים ומקנים לציור אווירה עגומה.

דניאל רולידר

מספר: "על יד השוק הדרום בבתים ישנים המעידים על תור זהב שחלף מזמן, גרה קהילת מבקשי המקלט האריתראית, בשכונת הדר שבחיפה. אנשים החיים מתחת לרדאר, ללא זכויות וללא גישה לשירותי בריאות ורווחה בלימבו אין-סופי. מצד אחד ישראל אינה יכולה לגרשם בגלל חוקים בין-לאומיים המעניקים הגנה לאינדיבידואלים המוגדרים 'פליטים', אך מצד שני אינה מאשרת את בקשות המקלט שלהם." במקבץ העבודות המוצג מתוך פרויקט "כהדר הולכים לשום מקום" משולב צילום תיעודי של רולידר ולצדו טקסט המכיל קטעי ראיונות, מחשבות ומסרים שנכתבו על ידי מבקשי המקלט האריתראיים, שנקלעו למציאות כלתי אפשרית, בה זהותם מוסתרת, מעוררת ומשוסעת.

הדס לוי

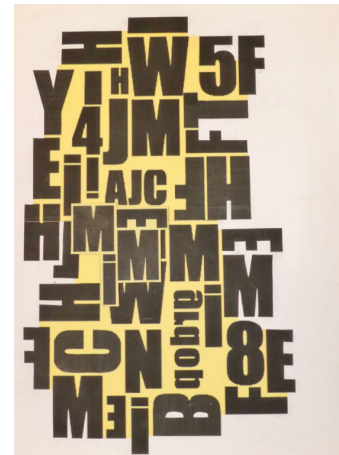
הפרחים ביצירותיה כמוטיב הנושא בתוכו את השפע האינסופי, את כוח הטבע והאמונה וטיבן של מערכות יחסים. כציורה: "להפוך לדבורה", זר הפרחים שהעניקו לה תלמידה משמש לה כ"טבע דומם" בינות הפרחים מבצבצים ראשי התלמידים. הדס מבקשת לתאר מערכת יחסים בין מורה לתלמיד המדמה ליחסי דבורה ופרח המתפקדים בטבעיות בתהליך מעגלי של נתונה וקבלה, ללא שפיטה. במקביל למערכת היחסים בין הצייר ליצירתו, על פי האמנית, הצייר כדבורה הדובר בשפת הצבע והצורה ומלקט מתוך השפע האין סופי לשם הגשמת יצירתו. גם כציורה הנוסף: "אמא שלי ובורא עולם" הפרחים נוכחים מבטאים כוח ואמונה. הציור צויר לאחר שחרור האם מבית החולים, כאשר נוף הטבע הנשגב והמצע האוכלי כמו מעלים את דמות האם לדרגה מקודשת.

הלל לוטקין

מציג עבודות קולאז' בחיתוך נייר המודבקות על בד, מתוך סדרה המכונה: "Misplaced letters".

לוטקין מנתק מילים ואותיות מהסדר הרציף ההגיוני המתבקש, ומלכד אותן יחדיו בקומפוזיציה אסתטית בה אותיות נעות ומתפקדות על תקן צורני לאמירה אמנותית. יצירתו מאזכרת את זרם ה"דאדא" שנוסד בציריך, בשנת 1916, הדאדאיסטים יצרו קולאז'ים ותבליטים מחומרים שונים שסודרו באקראי, ונועדו לערער את השיפוט האמנותי-אסתטי שזוהה עם התרבות האירופית המקובלת, וכן על מנת לבטא מחאה כלפי הסדר הקיים וניהיליזם.

חדוה מלר ברזילי

עסקה בעבר כמורה לפיתוח קול, כשמול עיניה המטרה היתה לשמר ולפתח את הקול ככלי להעברת המסר של השחקן / הזמר. בטכניקה ברוקמה על רשת היא מציגה את דיוקנה של הזמרת והמלחינה המוערכת חווה אלברשטיין, בצעירותה. בכתבה משנת 2019 אמרה אלברשטיין, כי כאשר אמן עומד בנקודה מרוחקת ומוארת, אזי הוא יוצר עולם ומספר סיפור. טשטוש הגבול בין האמן והקהל בתקופה עכשווית זו בהן הרשתות החברתיות הופכות את הקהל לחברו של האמן מרחיקות את הקסם השמור ל"כוכב" לאמני במה, מהמקום המרוחק והמואר, וכך ראוי שישאר.

חיה גרץ-רן

הציור "נועה ויובל", הינו מתוך סדרת עבודות בה גרץ-רן בוחנת את פני הדור. בציורה, מופיעות חברותיה של נכדתה, הלבושות בכגדים משנות ה-50 שנשלחו אל הורי האמנית "חבילה" מהדודה באמריקה, מנהג נפוץ באותן שנים. מחד, לפנינו דור דעתן, מתריס, חורץ לשון, העוסק בנראות, חברות וזהות מינית, ומאידך הרי זה דור מוגן מדי.

התבוננות בנערות "הדור החדש" הלבושות בכגדי העבר, מעוררת מחשבה אודות הפער הבין דורי בתפיסת הנערות את עצמן וסביבתן ובתפיסתן אותן. תפיסתן העצמית הטמונה בהשפעות וגורמים משתנים ביניהם: היבטים חינוכיים, חברתיים, כלכליים, לאומיים אשר השתנו במהלך הדורות. דחיקת ערכי עבר מסורתיים, שמרנים, סוציאליסטים, לטובת ערכי התקופה העכשווית המעודדים לפיתוח האינדיבידואל, שאיפה להישגיות, שיוון מגדרי ועוד... נערות הדור הנוכחי למול בנות הדור שגדלו בישראל בשנות ה-50.

טובה בירן

יצירתה הפיסולית "חברות" הינה מחווה לפיקאסו ומודליאני, אמנים מהמאה ה-20. אצל בירן, הנשים יושבות סמוכות זו לזו, בפוזיציה שאינה מבטאת קשר ביניהן, אלא מותירה אותן בבדידות, המבטאת את רוח התקופה בה נוצרה היצירה, במהלך מגפת הקורונה, כשהדרישה היתה לריחוק חברתי ומנגד כמיהת הלב לקירבה. אחת הנשים בעלת פנים אוכליות, תווי פניה העצובים וצווארה הארוך מאזכרים את הנשים שאפינו את יצירתו של אַמְדָאָו מוֹדִיליאני (שיצר בהשראת בת זוגו ז'אן אבוטרן). והדמות השנייה, פניה החצויים מאזכרים את סדרת ציורי הנשים של פאבלו פיקאסו משנות ה-30 (רובן בהשראת המוזה שלו לאותה עת - מארי-תרז וולטר), תקופה בה יצר יצירות סוריאליסטיות המבטאות שניות ואמביוולנטיות.

טלי מילשטיין

במרכז ציורה "המדבר של הממשי" מופיע דיוקנו של עמית שומרת (בן זוגה של טליה רז ואביה של אליה), אדם המוצא בעולם המחשבה מפלט מעולם הממשות. ארשת פניו והרפיסות הרכה שעולה מתנוחת גופו מהדהדת ומתכתבת עם איקונות מן הרנסנס והבארוק בדמותו של ישו, קדושים מעונים ופילוסופים מהעת העתיקה, ועם זאת במנוגד להדר ולקדושה שמאפיינת אותם ואת סביבתם, הרי שדמותו של עמית ממקמת בחיי היום-יום, הוא יושב ספק שוכב סמוך לשולחן האוכל שעליו מונחים כלי המטבח השטופים לייבוש על גבי מגבת, אפשרי כי הכלים הריקים מתכולתם מתפקדים כחפצים המאזכרים את ארעיות העולם הגשמי. הציור מעורר אווירת תוגה אקזיסטנציאליסטית. ציור זה הינו חלק מתוך סדרת עבודות העוסקות באינטראקציה המתרחשת בין כתלי הבית. באמצעות הצצה ותיעוד רגעים טריוויאליים בחיי משפחה צעירה, האמנית מנציחה את החולף, המקרי, הנשכח, הזניח וחושפת בפני הצופה שרטוט עדין של מהות אנושית, כזו שמשתקף בה גם הרהור פנימי אודות מוסד המשפחה.

טלי, ציירת פיגורטיבית ריאליסטית, עבודותיה מופיעות באוסף דובי שיף ובאוספים נוספים.

יגאל צבן

צייר בשדה חיטה בקיבוץ אלונים, על פי מודלים, אלא שבתוך מראה המציאות שניצב מול עיניו, צבן שתל בציורו מאפיינים ואזכורים ממחוזות אחרים באמצעות ביקש לבטא את מאבקו הפנימי התמידי של האדם בחיי היום-יום. הכמיהה לשלווה ומציאת האיזון בין "רוח" למעשה.

"אני מצייר את המין האנושי על בשרו העדין ונשמתו הנחושה" - אומר צבן. בציורו, דמויות החקלאים הניצבות בשדה מתכתבות עם דמויות דתיות שסבבו את נופי ילדותו - צפת. הדמויות מזוקנות, עטויות טלית כאשר אחת מהן אוחזת בשלושה מגלים. "שְׁלַחְנוּ מִנֶּלְךָ לָנוּ כְּשֵׁל קָצִיר" (ויאל ד', י"ג).

יונתן טל

לרגל מאה שנים לנהלל (מושב העובדים הראשון), החליטו יושביו לציין את האירוע במסע רכיבה חגיגי "מבית אלפא עד נהלל" על פי שירו של נתן אלתרמן "שיר העמק". הצייר היזרעאלי יונתן טל התלווה למסע ותיעד בציורו את רגע המנוחה ואחוות הרוכבים במהלך מסעם.

יונתן, צייר המתעד את מראות העמק בהתייחסות להווי ואדמת המקום על נופיו אנשיו, בזיקה להיסטוריה, ערכים וחזון העמק לצד חיי היומיום המלווים כתמיד בדילמות, התפתחות וכיונים חדשים. שפתו ייחודית, מזוהה ומאופיינת בסצנות אנושיות מרובת פריטים ועשירות צבע, בסגנון נאיבי, בעלות קורטוב הומור וסאטירה.

יסמין גרשוני-גאיר

מעלה על הכד את דיוקנה של מירב כרמי - מייסדת ומנהלת "חוות קיימא-נהלל". לדברי המייסדת: "החוה קמה במטרה ליצור סביבת עבודה ייחודית לנערות שמצאו בתוכן את האומץ לחפש מציאות אחרת. בחרנו להתמקד במרחב נשי מתוך אמונה שמרחב זה מאפשר הכלה ויצירת קשר ממקום מוגן ומעצים שאחוה נשית יכולה להעניק" האמנית מציינת את דמות המייסדת כשהיא לבושה בחולצה כחולה, המסמלת ומאזכרת את העבודה החקלאית ומעמד הפועלים, דמותה ממוקמת במרכז הקומפוזיציה, מצדה האחד מופיעות נערות העובדות בחקלאות ומצדה השני מופיע אתר בנייה, המרמז אודות שכונה עתידית המתוכננת להבנות בשדות נהלל, פרויקט מבני המאיים לפלוש ולכלות את שדות חקלאות העמק.

יעל בר לב

עבודת הקולאז' המכונה "ביכורים" מתכתבת עם סצנה טיפוסית ברוח חג השכונות, בה ילדות ענוגות בשמלות לבנות אווזות בטנא על רקע צמחיה עשירה ותנובת הארץ. אלא שקולאז' זה של בר לב מעורר פליצות ואיימה. גולגולות לבנות מופיעות בתוך המערך הפרחוני וראשי הילדות חסרים. העבודה מצטרפת אל עבודות נוספות מתוך הסדרה "השמלה הלבנה" העוסקות בזיכרון.

יעקב דורצ'ין

יצירתו הפיסולית מפיחה נשמה בברזל. הפסל המוצג בתערוכה המכונה בשם "מלאך" מוצג לראשונה והינו מתוך סדרת המלאכים המתמשכת, מאסה כבדה של ברזל רתוך, רדי-מייד של חומר תעשייתי בשילוב כותרת לירית רכה. והנה עוד רגע גוש החומר הכבד, בקלילות ירחף לו.

דורצ'ין - פסל, צייר, מדען מהאמנים החשובים והבולטים בישראל. עבודותיו נטועות עמוק בנוף הישראלי ובטכנ, עוסקות בנושאים מקומיים ואוניברסליים כאחד. יצירותיו הוצגו בתערוכות יחיד וקבוצתיות רבות בארץ ובעולם. על עבודתו ויצירתו זכה בפרסים רבים. ביניהם: פרס ישראל בתחום האמנות הפלסטית לשנת תשע"א, ופרס א.מ.ת. לתרבות ואמנות.

צילום: בועז לניר

יערה גור אריה

צלמת החוקרת את מערכת היחסים המורכבת והטעונה בין אדם לטבע בהתייחסות לתפקיד הצילום בהעלאת המודעות הסביבתית. תצלומה הינו מסדרת תצלומים שצולמו על ידה במהלך שלוש שנים של התבוננות ממושכת ומדיטטיבית דרך עדשת המצלמה בכריכת נוי בחצר ביתה, המהווה בית גידול בה מתקיימים יחסי גמלין בין האורגניזמים לסביבה הדוממת. הבריכה מייצגת מקרה מבחן של טבע מהונדס - מעבדה, באמצעותה ביקשה לשאול שאלות בהן נוכח המבט האקולוגי הבוחן את הפרטים בסביבה. חקירת תהליכי הטבע המתרחשים בה, חשיפת הקבוע לצד גורמים משתנים, כגון: מזג האוויר, האור, הצבעים והצורות המתחלפים ללא הפסק, כמו בקלידוסקופ.

לדבריה: "צמחי מים, אצות, ענפים שנשרו מהעצים סביב, עלים וזרעים שנישאו ברוח, דגים וחרקים מזדמנים, היוצרים ביניהן נקודות מפגש כמו חלקיקים אטומיים הנעים בזרמי המים, מתחברים ונפרדים ללא הרף במחול איטי ומתמשך. בכל חלקיק שניה נוצרות באופן אקראי וטבעי קומפוזיציות חדשות רבות יופי, אותן ניסיתי ללכוד במצלמה תוך התייחסות לחוקיות מסוימת המבוססת על אספקטים תמטיים וחזותיים. ההתחקות אחר יופיו של הטבע טבועה במסורת אסכולת צילום טבע ונוף, וכמו בעבר גם בהווה התחקות זו מהווה רטוריקה מרכזית באתיקה סביבתית".

לאה בר סלע

מציגה עבודת שמן על בד המכונה "התמסרות" מתוך סדרת עבודות. לדבריה: "כעבודתי הציורית ישנו רצון וניסיון לגעת במתח הקיים בין נשימת האדם ונשימת האדמה. כך גם שאלות הקשורות בתופעת ההליכה על חוף הים כאירוע ישראלי מקומי. ההליכה על החוף, כתופעה המתעצמת בשנים האחרונות, המאפשרת לאדם להתאחד עם המרחב מחד, ומנגד להתאחד ולהתקרב אל עצמו. מדיטציה אמיתית הקשורה בערסול שיוצרים האלמנטים של מרחב הים וחופיו עבור האדם".

ליאורה קוריס

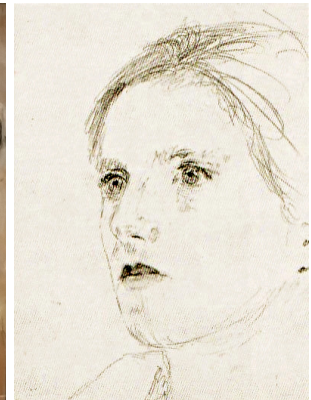
מקום מגוריה - בלפוריה והתמורות החלות בו מהווים כתמיד השראה ליצירתה. דמותה של החלוצה הנחושה שרה דוידובסקי שטראוס (1894-1984) נוכחת תדיר ביצירתה לצד חברותיה. שרה נמנתה בין מקימי מושב בלפוריה, נודעה כאישיות חריפה ומובילה, כאשת משפחה וכפעילה חברתית, אשר בחרה בעבודה מאומצת בחקלאות ובמשק החי, וידעה להתאים עצמה לתהפוכות החיים עד מותה בגיל תשעים. בצורה הנוכחי מופיעים מבנים נטושים ב"כפר הילדים" הטומנים בחובם היסטוריה רחוקה ומתגלגלת, שראשיתה קשורה בנשים שהגיעו למקום מתוך נחישות ונחרצות להקים התיישבות. והנה הן שרה וחברותיה נוכחות ומסמלות רך נשי והרואיות לצד ציפורי טרף מפוספסות הזורעות אימה והרס. דמותה רבת־העוצמה של שרה זוכה לחיים מחודשים על רקע שרידי מציאות היסטורית שחלפה ואינה עוד.

מאיר לבבי ז"ל (1901-1964)

למד ב"בצלאל" של בוריס שץ בין השנים 1921-1926 והכשיר עצמו לאמנות, אולם בסערת הימים עזב את ירושלים והצטרף לקבוצת החלוצים בהנהגתו של מאיר יערי, כאשר ב-1929 עלו לקרקע והקימו את קיבוץ מרחביה. בשנות ה-30 המוקדמות עדיין ניסה לבבי לדבוק באמנותו במקביל למשימות החלוציות בכך שרשם וצייר את משפחתו חברי הקיבוץ הקרובים לו.

קבוצת העבודות המוצגות בתערוכה: דיוקנאות, רישומי עפרון עדינים וציורי שמן על עץ, משנות ה-30 מהמאה ה-20, ביניהם: דיוקנם של מיכה קירשנר וחיים הלמן ממקימי מרחביה, רישום הכנה לפסל/תבליט בנו אמניהו לבבי בן ה-5, רישום של רעייתו החלוצה סוניה לבבי לבית שטוק-סדן, ורישומים נוספים של חברי קיבוץ מרחביה, נמצאו בעיזבון האמן-חלוץ מאיר לבבי ז"ל.

מיכל אלעזר צור

מחדירה אור ליצירותיה הפיסוליות, באמצעות טכניקה ייחודית שפיתחה המשלבת את ניסיונה בכדרות וויטראז'. הפסלת "מאזוררת" את רצף מסת הברונזה ומדמה אותה לכדי "תחרה" הנושאת דימויים שונים, דרכם חודר האור ומתקבלת יצירה ייחודית חד פעמית שאינה מאפשרת יצירת העתק. בתערוכה מוצגים הפסלים: "אור על ירושלים" ו"אור שבעת המינים".

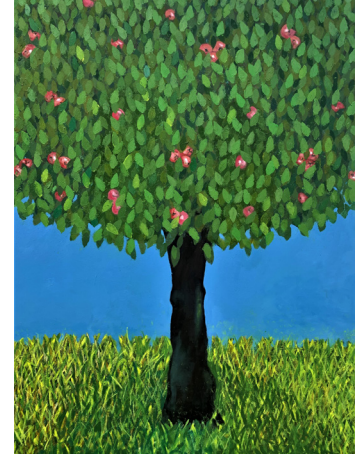
מיכל דורון דורון

מציגה עבודה בתנועה בטכניקה מעורבת (פיסול, וידאו וסאונד). האמנית מותחת ומרחיבה את גבול החומר בין הדו לתלת ממד, ומבקשת גם מאיתנו הצופים להצטרף לתנועה למול המיצב המשתנה שלה בו "דכ הנסתר על הגלוי". לדבריה: "הגוף היוצר, היוצר תנועה, יוצר בנייר - דיוקן עצמי".

מיכל ויטלס

שורשיו של עץ תפוח זה, נטועים אי שם עת גירושם של חווה ואדם מגן העדן. בראשית נכחו אדם וחווה, שתי דמויות תחת העץ, אלא שהן גורשו ועץ התפוח נותר לבדו. מעשה יצירה של ויטלס מאזכר את סיפורו של אותו ילד אשר נתבקש לצייר את קריעת ים סוף והגיש דף ריק, העברים כבר עברו והמצרים טרם הגיעו... האמנית רכשה את השכלתה בתחום האמנות בלימודי חוץ ב"מכללת עמק יזרעאל", באוניברסיטת חיפה וב"מכון לאמנות - אורנים", הציגה בעשרות תערוכות ברחבי הארץ.

משה שוחט

יצירתו הפיסולית נוצרת כתמיד תוך דו שיח עם חומרי הטבע, והמקום וההתייחסותו לדמות האדם. הפסל "ללא כותרת" המוצג בתערוכה מורכב מגזע עץ אורן כרות עליו "מונחות" גפיים: כף יד ורגל. היצירה עשויה להיקרא כביקורת כנגד התערוכות הדורסנית של האדם בטבע.

נירוואנה אסדי דבאח

עוסקת ביצירתה במורכבות זהותה העצמית, כשהיא מעלה שאלות אודות: זמן, מקום, חפץ וקומפוזיציה. בציור הנוכחי, בשמן על בד, המכונה: "אימאן" מוצג מסגד שיח זאיד (הממוקם באבו דאבי, שהינו אחד מהמסגדים הגדולים בעולם), כשבמרכז הקומפוזיציה ממוקמת דמותה של "אימאן" הלבושה בלבוש מסורתי, מחד דמותה מועצמת מעצם נוכחותה בלב המסגד, ומאידך לבושה הצנוע וכפות ידיה המכסות את פניה מעוררות את עניין הדואליות והמורכבות שבין הכיסוי לגלוי, בין הפתוח לסגור. תחת רגליה של הדמות, מונח שטיח כסמל למסורת ולמזרחיות. רגליה ממוקמות בקפל השטיח המתמשך לאורכו. קפל זה כציר דרך וזמן עבור האמנית באמצעותו היא מבקשת לשאול שאלות לגבי העבר המתמשך והשפעתו על מיקומה כיום - כאישה, ערבית, מוסלמית, ואמנית ישראלית.

נעה רז מלמד

כתמיד, הטבע וצמחיית הארץ משמשת אותה למתן ביטוי אישי וקולקטיבי. עולם פרטי ואוטוביוגרפי לעומת אתוס קולקטיבי-ישראלי. יצירותיה נעות בין המופשט, הכרוך באיזה זכרון ספק אשליה לבין מציאות קונקרטית. כך גם בעבודה המוצגת המכונה "הצלף", על פני מצע אליפטי (המאזכר לוח מטרה וצורת עין) רשום במרכזו צמח הצלף. הטבע היפה בשירות איזכור פעולת צליפה צבאית. הרג ומוות, שהינם חלק משגרת ההתרחשויות על פני אדמת המקום. נעה עוסקת בהוראה, הדרכת קבוצות, ואוצרות. זוכת פרס שרת התרבות בתחומי האמנות הפלסטית לשנת 2018.

סיגי שלף כרמלי

מציגה בתערוכה תצלום תקריב של קונכיית חלזון הנטמעת ומשתכללת כמאוכן במבנה חולי עתיק. התצלום צולם בסֶרְטֵכָה - מבצר קדום ששכן על כיפת הר גבוה ברכס ההרים בדרום מזרח השומרון, מעל לבקעת הירדן. סיגי, מורה לחינוך מיוחד בקישון, מצלמת להנאתה

סתיו פאולמן

"יום השיבולים שמסביב על גליו לשוט יצא הרוח..." - (יצחק קינן). בתצלומה מתוך הפרויקט: "מפסלת את הזמן", הצלמת עוסקת בפירוק והרכבת נופי העמק באמצעות מיזוג דימויים היוצרים נופים פנטסטיים המבטאים איזו אידאה. תהליך פרימת נוף והרכבתו מחדש. לדבריה: "הנוף הפסטורלי עלול להיות מתעתע ולהסוות בתוכו חלקים לא נראים, בהם העתיד, ההווה והעבר מתמזגים".

עדה מורן רייס

פסלית, בוגרת "בצלאל", תושבת מושב היוגב. מפסלת בעיקר בעץ ובאבן, תוך תשומת לב לצורות אורגניות בשילובן עם צורות גיאומטריות. העבודה המוצגת בתערוכה: "ללא כותרת", (2017), מורכבת מחומרי הטבע, אלמוגים ואבנים ה"משופדים" על מוטות ברזל. היצירה נוצרה בהשראת פצצות ימיות ממלחמת העולם השנייה. לדבריה: "בעבודה אני מביעה את התסכול והכעס על ההרס שאנו גורמים לטבע התת ימי."

"בָּאָה מְנוּחָה לִיגֹעַ וּמִרְגּוּעַ לַעֲמֹל.
לִילָה חֹר מְשִׁתָּרֵעַ עַל שְׂדוֹת עֶמֶק יִזְרְעֵאל.
טַל מְלִמְטָה וּלְבָנָה מֵעַל, מִבֵּית אֶלְפָּא עַד נֶהְלָל..."

[מילים: נתן אלתרמן]

עידית לכבי גבאי

בציורה: "יעקב והמלאך בחצר מרחביה", (2009), לוקחת האמנית את הצופה למסע במקום ובזמן. בהתייחסות לסיפור המקראי אודות המאבק הלילי בין יעקב למלאך (בראשית, פרק ל"ב) במהלכו שמו משתנה מעקב לישראל, ככתוב: "לא יַעֲקֹב וַיַּמָּר עוֹד שְׁמֹךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי עָלְרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וְתִאָּכַל", ובהתאם לכך גם תכונותיו משתנות עת כניסתו לארץ ישראל.

את סיפור המאבק המקראי לכבי גבאי שותלת במרכז הקומפוזיציה, בחצר קיבוץ מרחביה, סמוך למבנה הראשון שהוקם במקום כ-1911. היא מבקשת לעורר הקבלה בין הסיפור התנ"כי המכונן ודמותו של יעקב הוא-ישראל, לבין החלוצים הצעירים, מייסדי הקיבוץ (שביניהם גם סבה וסבתה - סוניה ומאיר לכבי ז'), אשר הגיעו לקיבוץ מרחביה ממזרח אירופה ובין-ליל זנחו את עולמם הקודם, מרדו בדת, ולכשו על עצמם זהות חדשה הכרוכה במאבק יומיומי מדמם של ראשית ההגנה והתיישבות החקלאית בעמק. הייצוג הויזואלי לדמותו המכופפת של יעקב על ידי המלאך נעשה בהשראה ובעקבות ציורו של פול גוגן 'לאחר הדרשה - יעקב נאבק עם המלאך' (1988), אצל גוגן הסיפור והחזיון התנ"כי סימל משמעות אישית מבחינת האמן שהיה בנקאי, ובאמצע חייו עזב את חייו המקצועיים בצרפת, ועבר להאיטי להגשים את עצמו כאמן.

האמנית מתייחסת גם לעניין כיפוף גבו של יעקב ע"י המלאך בהקשר לכריעה הגופנית של החלוצים שעבדו עבודה פיזית קשה שדרשה תעצומות גוף ונפש כשראת החזון הקולקטיבי של העבודה העברית החקלאית. חזון שבמובן מסוים המיר והחליף את הדת הקודמת ואשר הושתת וחייב גם הוא את ערכי הדבקות והאמונה המאחדת, והוגדר כ'דת העבודה'.

צבע התכלת, המופיע בחלקו העליון של הציור, מאזכר בצורתו תפילין פתוח ומתוח כיריעת שמיים מעל החצר החקלאית הבראשיתית של היהדות הצינית המתחדשת בעמק יזרעאל.

עמליה אשכול

מציגה תצלומים תיעודיים ודרמטיים של מראות השרפה שהתחוללה במרכז המזון בנהלל בנובמבר 2019. שריפה שפרצה בליל ונמשכה במהלך מספר ימים וגבתה נזק כבד ברכוש.

עמליה, כתושבת נהלל תיעדה רגעים בוועים וכואבים של להבות האש המכלה עד לתוגת וכאב שכיחתה... שרידים מפיוחים ועשן המעידים על שקרה.

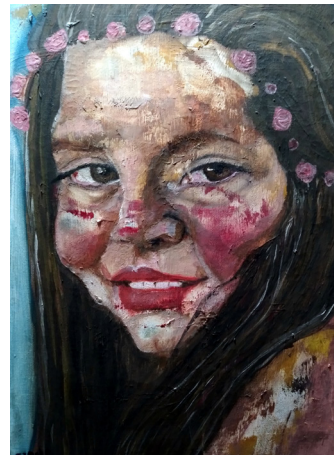
ענת אלון

מביאה נקודת תצפית כמו ממעוף הציפור אל עבר נהלל, תיעוד נוף. לדבריה: "בשיטותי במרחבי העמק, במהלך השעות והזמנים המשתנים, עוצמת האור, הבהירות או הערפול כל אלה משפיעים על בחירת הפריים הציורי שלי. הציור "נהלל עמק יזרעאל" מואר בוורדרדות נעימה ואופטימית שהקרנה השמש כאותו הרגע וכמו שטפה את שדות נהלל בוורוד. הצמחים, השדות, הבתים, הצורות האדריכליות של שורות העצים או פזל השדות שרשרת הרים והשבילים, מכניסים אותי לעולם של סדר בתוך הכאוס. תהליך בניית הציור מכתמי צבע מאפשר לי לשחרר את הרציונל ולהיכנס לעולם דימויים אישי הנובע מתהליך מדיטטיבי ושחרור".

צפרירה פסואה

בציור רב שכבתי בשמן על בד, הטעון בהטחות שפכטל ועושר טקסטורלי, האמנית מציירת באקספרסיביות את דיוקן נכדתה האהובה - אגם. הכתמויות והנחת הצבע כמו גם השכבות המכבצות מבטאות רבדים עמוקים של קשר בין הדורות. צפרירה רוכשת את הכשרתה הציורית בסטודיו הציירת הדס לוי וב"מכללת אורנים".

קורל גרשוני

מציג את הציור: שמרון, שמן על בד, 2022
"התל לפי מפלסיו הרבים גילו רב.
העץ לפי הטבעות הרבות בגזע גילו רב.
האדם לפי כל מה שעטה ומה שהשיל גילו רב.
זה שעומד על התל תחת העץ יודע שלזמן אין משמעות
הקיץ שחוזר להיות סתיו שחוזר להיות חורף חוזר להיות אביב,
השדה הופך לעיר שחוזרת להיות לשדה
מה שקיים נותר או משנה צורה למשהו אחר.
האדם יוצר מציאות ומאמין לה, הוא נותן ליישוב לעץ ולעצמו שמות ומשמעות.
כשהאדם מת השמות מתים איתו. האדם, העץ ששתל והיישוב שכנה הופכים לעפר
עד שאדם אחר בא, בונה על העפר יישוב, שותל עץ ונותן להם ולעצמו שם ומשמעות"
(ק. גרשוני)

רוביק פייגין ורוני כהן

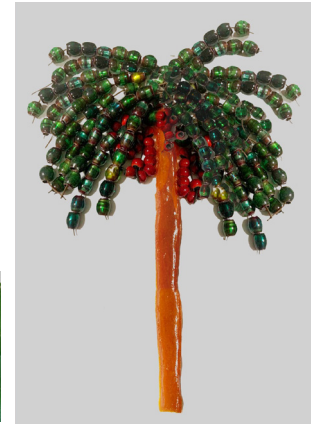
מפיהים חיים חדשים בשלדת רכבים ישנים, שסיימו את תפקידם. אצלם פלדת השלד החלוד עליה הורכב גוף הרכב, ממחוזרת ומורכבת מחדש לדמות פיסולית המדמה לכלב ים. כתמיד, יצירותיהם הפיסוליות מקורם במיחזור חומרים זמינים מן הנמצא: חומרי טבע וחומרים מעשה אדם.

רונית דיין וישובסקי

ביצירתה הרב תחומית עוסקת האמנית בשיח הצבר, ועץ הדקל ופירותיהם. בהתייחסות להקשרים תרבותיים, חברתיים, אמנותיים ופוליטיים בהקשר לאדמת הארץ. הצבר והדקל, כסמלים ומוטיבים המופיעים תדיר באמנות הישראלית. מבטאים שייכות, סימון גבולות, זהות וקשר עמוק ושורשי למקום, המשותף הן ליהודי הישראלי והן לערבים תושבי הארץ. בהקשר לסמלים טעונים אלו דיין וישובסקי מבטאת ביצירתה את הפרדוקס שבין מציאות ואידיליה, בין שכנות וגבולות ובין תכשיט לאובייקט ולפסל, בין נמוך לגבוה, בין החספוס והקוצניות החיצונית לרכות ולמתקנות הפנימית, בין מקום נעים לחיות בו במשותף לבין מחנק וצפיפות. כאשר שני המוטיבים מעסיקים את האמנית גם בהתייחסות לצורתם.

האמנית הופכת את הסמלים לתכשיט על ידי שימוש בחומרים מעולם הצורפות והזכוכית: *fusing*, *slumping*, הלחמה, קריסטלים, חרוזים וסיכות. מאידך, מתרחקת מהתכשיט המסורתי ובונה אובייקטים פיסוליים. יצירתה נוצרת בתוך מערכת היחסים של פיסול-אובייקט ותכשיט. התפר המתמוסס שבין עיצוב, אמנות ו-Craft, הירארכיות מתמוססות בין יצירת החפץ האמנותי השימושי לבין אמנות טהורה לשמה, שילוב עולמות טכניקות וחומרים.

רחל זוסמן

עושה שימוש בחומרי היומיום, ביניהם: זפת, בטון, חלודה, חול, אדמה, קפה, שילוב החומרים מייצר טקסטורה עשירה, ויחסי דחיה-משיכה ביניהם. מבחינתה החומרים הללו ה"חילונים" עוברים למעמד של "קדושה" כאשר הם משמשים את האמנית ביצירתה. כשהיא מעניקה מעמד משמעותי לאור.

אודות העבודה "אמא", האמנית מספרת: "גדלתי בירושלים, בצל המיתוסים של הסליק בחצר. סבא היה יוצא כלילה ושכ עם מעפילים, וכן הקים את יישובי "חומה ומגדל", אמא העבירה פתקים בחשאי עבור ה"הגנה", נהגה בטנדר שקיבלו מהדוד באמריקה, ולא פחדה מדבר. מעשי הגבורה של הורי (אבי ברח מגרמניה בצל המלחמה) וההרואות של אמא כצל נוכח בחיי. גדלתי בתחושה שאין לגיטימציה לכיטוי ההתמודדויות הקטנות והקשיים שלי, בהשוואה לסיפורי הכריחה והילדות של אבא ולמפעל הציוני מלא המשמעות, הפתוס והאידיאולוגיה של אמא. ומכאן, אני שואלת בעבודה: ואני?"

רחל נמש

מלכדת מגפות ומלחמות בערכוביית זמנים ומקומות, בנוכחותו המתמדת של הסכל האנושי, החרדה, הייאוש, שאון מטוסי הקרב, יריות והרג. המתרכז בקולאז' אחד - טרפטיק מדמם בשלושה פרקים. בין המאורעות המופיעים ביצירתה: החל מכיבוש נפוליאון מהמאה ה-18, מגפת הדבר ביפו (1922), מלחמת העצמאות (1948) עד לפרעות שכוחות מימיו באזכור נערי הרוגטקות ומידוי האכנים הנתפסים במכחולה בהינף תנועתם ככתנועת מחול. יצירתה מתכתבת עם ציטוטים מקטעי עיתונות ומתולדות האמנות בהתייחסות לתמות קרב ידועות. דוגמת יצירתו של פרנסיסקו גויה "שלושה במאי" (1808) המתאר הוצאה להורג של מורדים ספרדים. "על האנושות לשים קץ למלחמה, או שהמלחמה תשים קץ לאנושות."

ג'ון פיצג'רלד קנדי.

רינה בוכראוגלו

עוסקת בשאלות הנוגעות בריפוי פיזי, נפשי ורוחני. בטריפטיך רב שכבתי בו רב הנסתר על הגלוי, היא נוגעת בזמנים ומקומות באמצעות השפה המופשטת שלה העשירה בצבע וחומריות, בה הצבע הכחול בעל ממד מטאפיזי. ובאחד מחלקי הטריפטיך מופיעה דמות נשית, מעורפלת ההולכת אל הים ומתמזגת במימיו... יצירותיה של בוכראוגלו מוליכות אותנו כתמיד אל מובלעות המסתורין.

רעות דפנא

מי זו הילדה העצובה המכונסת בפניה? האם מדובר בדיוקן עצמי בכחינת דיוקן נפשי של היוצרת. רגע אנושי של הזדהות עמוקה? רישומה של דפנא, באבקת פחם על נייר, מתבסס על תצלום שצילמה בבית הספר היסודי, במהלך התרחשות חברתית הבחינה בילדה עצובה שלא שותפה למשחק חבריה, הרגע הזה שבה את לבה. לדבריה: "גם אני מרגישה לפעמים מחוץ למשחק וכנראה זו הסיבה שהדימוי הזה כל כך דיבר אלי! לשמחתי כעבור זמן קצר הילדה הצטרפה לחבריה למשחק כשמחה".

שדא גדיר

שדא, מבקשת בעבודותיה לגשר בין העולם הגברי לנשי בחברה הבדואית העכשווית. חברה בה הנשים קשורות לבית ולמשפחה - היחידה החברתית המצומצמת, כאשר גבולות עולמן ואפשרות חשיפתן לעולם שבחוץ תלוי בתיווך הגברי. רמות השינויים וקצבי החידושים המתחוללים בחיי האישה הבדואית מותנים בעמדותיהם של אביה ובעלה, ונוטים להיקבע על-פי דפוסים פטריארכליים נוקשים. שדא הצעירה שואפת לעתיד אחר, לחברה שוויונית, בה ינתנו לאישה סמכויות וזכויות זהות, שוות ערך לזה של הגבר. עתיד בו נשים תוכלנה להגשים עצמן על פי רצונן, ללא צורך בבקשת רשות ואישור מדמות גברית. בסדרת עבודות בשמן על בד, המכונה בשם: "אי ציות", שדא ממקמת עצמה בסצנות בהן היא מציגה את כוחה הרב תחומי של האישה הבדואית ככוח שווה ערך לזה של הגבר.

בציורה המוצג בתערוכה, דיוקנה מופיע בחלל ביתי בין שני שדות פעולה מסורתיים: בין שדה הפעולה הגברי הקשור בעבודות פיזיות, בניה וכדומה המיוצג באמצעות דמות אביה המופיע מצדה האחד, ומצדה השני מופיעים אחיה הקטנים המייצגים את תפקיד האישה הכרוך בגידול הילדים ובטיפול במשק הבית. במרכז הקומפוזיציה מוצגת עגלה להובלת חומרי בניין ובה מונחת כביסה, דימוי זה משלב בין העבודה הגברית לנשית. שדא מבטאת בציורה את האפשרות כי נשים ישתלבו במעשיהן בשני העולמות.

לדבריה: "כילדה גדלתי על סיפורי סבתי שהיתה אשת השייח של הכפר, סיפרה לי על הנשים הבדואיות מהעבר הרחוק להן ניתן הכוח והסמכות להשמיע דעתן ועל פי החלטותן -פעלו. היו אלו נשים שיצאו לקרב כשוות בין הגברים".

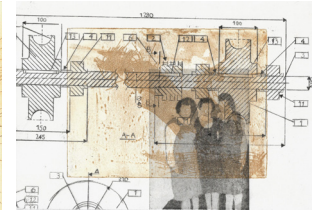
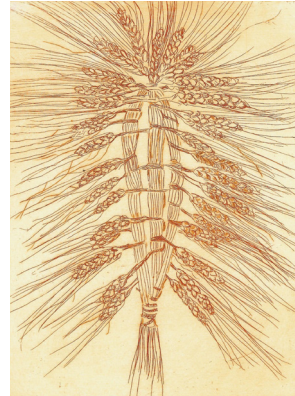
שושנה פטריך

"אני מציבה את האובייקטים עד שהטבע הדומם קורא לי לצייר אותו. בתהליך הציור נוצרת אינטימיות מתמשכת ואיטית ומידת צניעות, תוך התבוננות חוזרת ונשנית וראיה מחדש. אני שואבת ידע מחוכמת הציור של אמני העבר, מאמנות המערב הקלאסית. ציור לדידי הוא היחסים בין כתמים, צבעים והמעברים החדים או הרכים ביניהם, שם נוצרת הדרמה או העניין".

שלומית אתגר

ביטחון תזונתי (Food security) הינו מונח המתייחס להמשך הקיום וזמינות המזון עבור בני אדם, ומניעת רעב או רעב המוני. דאגות בדבר הביטחון התזונתי ואיומים לגביו התקיימו לאורך ההיסטוריה. אתגר מציגה עבודות חדשות מתוך סדרת תחריטים מפריקט מתמשך בנושא. היא מעניקה למושג זה פרשנות משלה המבוססת על חוויות אישיות בנוגע לאוכל ותזונה בהתייחסות לחקירת מקורות התרבות והווי המשפחתיים. העבודות מורכבות מדימויים של נשים מדורות שונים ממשפחתה, כשהן מתועדות בפעולות ריטואליות הקשורות בהכנת אוכל, הזנה, דאגה לכסות ועוד, בשילוב אלמנטים מכניים דוגמת מכונות חקלאיות העוסקות בפתרונות לבעיות רעב ותזונה. בנוסף, בעבודה מוטמעים עקבות של דגנים וקטניות אותם שילבה אתגר למכלול החדש. האיגוד הלא שגרתי של אלמנטים אלו מייצרים דימויים חזקים ומעוררי מחשבה אודות הקשרים מורכבים שבין בטחון, קרבה, תזונה והזנה.

שרה אבנין גנישר

מציגה עבודת טקסטיל פיסולית המתכתבת מול הפורמט הקלאסי של פסלי ה"פרוטומה". קרי פסל המתאר חלק עליון של אדם או חיה (ראש, צוואר, כתפיים) הנוכח תדיר באמנות הקלאסית. רבים מאישי יוון ורומא, דמותם הונצחה באמצעות פיסול פרוטומה, עשוי אבן או מתכת. אלא שה"פרוטומה" העכשווית של אבנין גנישר נטולת כל יוהרה וממד ראליסטי מתחקה. ומה שמכיל אותה בעיקר זה הומור ושעטנז של חומרים המצורפים יחדיו, ביניהם: חוטי ברזל, סריגים, חוטי צמר ורקמה, חרוזים. כל אלה מונחים על כס "כלאחר כבוד".

צילום: נמרוד גנישר

תרצה אשכנזי

"רחוק מהבית - הילדים בפאב בסן פרנסיסקו" זו הכותרת לציורה של האמנית, שהינו מתוך סדרת ציורים בשם: "סיפור משפחתי ושדים", העוסקת בתיעוד המשפחה לדורותיה. העבודה נוצרה בטכניקה מעורבת בהשראת ביקור ילדיה בסן פרנסיסקו ובכילוי בפאב המלא בנגינת ג'ז ומחול, כיצירתה היא מבטאת את החוויה האל חושית של המקום.

